

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXII. Eleëmosynæ erogandæ præceptum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

sum nos habere fratrem, munus ante altare relinquere, & pergere ac reconciliari fratri; deinde venire, & munus offerre. Quod si accipiat ad litteram, fortasse credat quis ita fieri oportere, si praesens frater sit: non enim diutius differri potest, cum munus tuum relinquere ante altare iuberis. Si ergo de absente, & quod fieri potest, etiam trans mare consuetudo, aliquid tibi tale veniat in mentem, absurdum est credere, ante altare munus relinquendum, quod post terras & maria pererrata offeras Deo. Et ideo prorsus intro ad spiritualia (isto casu) refugere cogimur, ut quod dulum est, sine absurditate possit intelligi. Unde paulo infra, posteaquam per altare, fidem; per munus, orationem, psalmum, sacrificium laudis, & quodcumque spirituale munus intellexit: Si (inquit) in mentem venerit, quod aliquid habeat adversum nos frater, id est, si nos enim in aliquo laesimus: tunc enim ipse habet adversum nos; nam nos adversum illum habemus, si ille nos laesit: ubi non opus est pergere ad reconciliationem. Non enim veniam postulabis ab eo qui tibi fecit injuriam, sed tantum dimittes. . . . Pergendum est ergo ad reconciliationem, cum in mentem venerit, quod nos foris fratrem in aliquo laesimus. Pergendum autem, non pedibus corporis (si longius absit) sed motibus animi, ut te humili affectu prosternas fratri, ad quem chara cogitatione currens in conspectu ejus, cui munus oblaturus es. Ita enim, etiamsi praesens sit, poteris cum non simulato animo lenire, atque in gratiam revocare, veniam postulando, si hoc prius coram Deo feceris, pergens ad eum, non pigro motu corporis, sed celerrimo dilectionis affectu. Atque inde veniens, id est intentionem revocans ad id quod agere cuperis, offeres munus tuum.

224. Observatione etiam digna est expositio Chrysostomi homil. 16. in Matth. O admirabilem (inquit) benignitatem, atque ineffabilem erga homines amorem Dei! Hmorem suum despicit, dum in proximo charitatem requirit. Interrumpatur, inquit, cultus meus, ut charitas tua integretur. Sacrificium mihi est fratrum reconciliatio. Propterea quippe non dixit, postquam obtuleris, aut priusquam offeras; sed munere ipso jam posito, & inchoante sacrificio, reconciliandum mitit ad fratrem. Quam igitur ob causam istud fieri jubes? Duo sunt, qua per ista designat, unum quidem, quod jam dixi, ostendere scilicet velle, quod honoret maxime charitatem, & hanc acceptissimum esse sacrificium ducat: absque ista vero nec illud profecto suscipiat. Aliud vero quo irrefutabilem quamdam necessitatem reconciliationis imponat. Qui enim iustus est, non prius munus offerre, quam reconcilietur offenso; etiamsi non ob proximi charitatem, saltem ne sacrificium maneat imperfectum, currere ad contritum jubet, inimicitiasque dissolvere. Propterea & discrete cuncta memoravit, terrenum videlicet ac suscipians. Cum enim dici-

tur: "relinque munus tuum," non ibi substitit, sed intulit, "ante altare." Rursus ab ipso etiam loco horrorem injiciens, " & vade." Nec tantum dicit, "vade;" sed adjungit, "prius; & tunc veniens offeres munus tuum." Per omnia ista significans, quia per aliquas inter se inimicitias dissidentes, nequaquam mensa illa suscipiat. Audiant hi, qui sacris mysteriis initiati, cum inimicis ad communionem altaris accedunt. Audiant etiam illi, qui nondum initiati sunt. Offerunt namque & ipsi munus, & hostiam, orationem dico, & eleemosynam. Quia enim & hoc sacrificii instar obtineant, audi Prophetam loquentem: "sacrificium laudis honorificabit me." Et rursus: "immola Deo sacrificium laudis." Et "elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum." Itaque etiam se orationem cum tali offeras voluntate, melius est orationem relinquere, & ad reconciliationem fratris excurrere, & tunc orationem consequenter offerre. Propter hoc enim facta sunt omnia. Idcirco & Deus homo factus est, atque omnia illa gessit, ut nos in unum sine dubio congregaret.

Itaque qui proximos, vel oderunt, vel odii causam (ipso graviter laedendo) dederunt, absolvi non debent, nec ad Eucharistiae participationem admitti, nisi praevia reconciliatione, saltem rationabiliter oblata. Nec aliter olim recipiebantur oblationes ipsorum, nec ad Conventus Ecclesiasticos, nec ad sacram communionem admittebantur, ut videre est in Concilio Cartaginensi IV. can. 93. Arclateni II. can. 50. Agateni can. 31. Toletano XI. can. 4. Trosleiano can. 12. & Nannetensi can. 1. Quibus conformiter S. Franciscus Xaverius lib. 1. epistolar. epist. 1. iis qui se accusant de odio proximi, dicit non dandam statim absolutionem: Jube (inquit) prius reconciliari palam cum inimicis, &c. Sed de his alibi plura.

CAPUT XXII.

Eleemosyna eroganda praeceptum.

Optime S. Thomas 2. 2. q. 32. a. 8. Motivum (inquit) ad dandam eleemosynam est ut subveniatur necessitati patienti. Unde quidam definiens eleemosynam, dicit, quod eleemosyna est opus, quo datur aliquid indigenti, ex compassione, propter Deum. Quod quidem motivum pertinet ad misericordiam, cuius actus proprius est compassio aliena miseria. Unde manifestum est, quod dare eleemosynam proprie est actus misericordiae. Et hoc apparet ex ipso nomine: nam in Graeco, eleemosyna a misericordia derivatur. . . . Et quia misericordia est effectus charitatis, dicitur in definitione, propter Deum. Ex consequenti dare eleemosynam est actus charitatis, misericordiam mediante.

Est autem duplex eleemosyna, corporalis 227 & spiritualis. Siquidem eleemosyna non tantum

tum consistit in collatione pecuniæ, sed etiam in aliis obsequiis, propter Deum proximo indigenti factis. Unde etsi alicui pecunia desit; non tamen facultas dandi eleemosynam desit. Et si desisset omnino facultas, respectu eleemosynarum corporalium, propter penuriam rerum, & corporis debilitatem; non tamen desisset facultas, respectu eleemosynarum spiritualium: quia posset, vel consilia salutaria dare, vel orare saltem. Etsi etiam ad ista facultas omnino desisset, voluntas completa sufficeret. S. Thomas in 4. dist. 15. q. 2. a. 1. quaestione. 2. ad 4. Unde aliquod beneficium est quod possumus omnibus impendere, si non in speciali, saltem in generali, sicut cum oramus pro omnibus fidelibus & infidelibus. S. Thomas 2. 2. q. 31. a. 11. ad 2. inde probans, quod omnis Christianus habere debeat in animi præparatione, ut omnibus beneficiat.

228 Porro septem ponuntur eleemosynæ corporales, scilicet pascere esurientem, potare sitientem, vestire nudum, recolligere hospitem, visitare infirmum (ad curam & operam impendendam; non præcisè ad consolationem: utpote quæ pertinet ad misericordiam spirituales) redimere captivum, & sepelire mortuum. Quæ quidem omnes hoc veru continentur:

Visto, potio, cibo, redimo, tego, colligo, condo.

229 Similiter ponuntur septem eleemosynæ spirituales, scilicet docere ignorantem, consolere dubitanti, consolari tristem, corrigere peccantem, remittere offendenti, portare seu supportare onerosos & graves, & pro omnibus orare. Quæ etiam hoc veru continentur:

Consulo, castiga, solare, remitte, ser, ora.

Ita S. Thomas citat q. 32. a. 2. observans, in hoc veru, sub verbo *consulo*, doctrinam & consilium intelligi.

230 De præcepto verò, seu obligatione eleemosynæ a. 5. sic dicitur: *Dicendum quod cum dilectio proximi sit in præcepto, necesse est omnia illa cadere sub præcepto, sine quibus dilectio proximi non conservatur. Ad dilectionem autem proximi pertinet, ut proximo non solum velimus bonum, sed etiam operemur, secundum illud 1. Joan. 3. „ Non diligamus verbo, neque linguâ, sed opere & veritate. „ Ad hoc autem quod velimus & operemur bonum alicujus, requiritur quod ejus necessitati subveniamus, quod fit per eleemosynarum largitionem. Et ideo eleemosynarum largitio est in præcepto. Sed quia præcepta dantur de actibus virtutum, necesse est quod hoc modo donum eleemosynæ cadat sub præcepto, secundum quod actus est de necessitate virtutis, scilicet secundum quod recta ratio requirit. Secundum quam est aliquid considerandum ex parte dantis, & aliquid ex parte ejus cui est eleemosyna danda. Ex parte quidem dantis considerandum est, ut id quod est in eleemosynas erogandum, sit ei superfluum, secundum illud Luc. 14. „ Quod superest, dante eleemosynam, & superfluum non solum ref-*

pectu sui ipsius, id est supra id quod est necessarium ipsi in individuo; sed etiam respectu aliorum, quorum cura sibi incumbit. Quia prius oportet, quod unusquisque sibi provideat, & his quorum cura ei incumbit: & postea de residua aliorum necessitatibus subveniat... sicut & natura primò accipit cibum ad sustentationem proprii corporis... superfluum autem erogat ad generationem alterius... Ex parte autem recipientis requiritur quod necessitatem habeat; alioquin non esset ratio, quare eleemosyna ei daretur.

Ex his manifesta est obligatio faciendi 231 eleemosynam. Quam obligationem confirmat Spiritus sanctus Eccli. 4. *Eleemosynam pauperis ne defraudes, inclina pauperis aurem tuam, & redde debitum tuum.* Ezech. 16. *Hec fuit iniquitas Sodoma... manum egeno & pauperi non extendebant.* Matth. 19. *Ite maledicti in ignem æternum: esurivi enim, & non dedistis mihi manducare.* 1. Timoth. 6. *Divitibus sæculi præcipe... facile tribuere.* Confirmant & SS. Patres passim omnes, Nazianzenus orat. de pauperib. amand. Basilius conc. de Epulone. Ambrosius l. de Nabuthe. Augustinus in Psal. 147. & alii quos refert Sinnichius in Saule exrege l. 1. c. 117.

CAPUT XXIII.

Eroganda eleemosyna obligatio, etiam sub moralis, longè frequentior est quam aliqui putant.

232 **T**amet si eroganda eleemosynæ obligationem Scriptura & Patres tam manifestè tradant, Casuistæ nonnulli ad eam extenuant, ut vix non ad nihilum redigant. Lessius namque de perfect. divin. l. 13. n. 142. *Fortè (inquit) inter Christianos pauci sunt, qui propter defectum operum misericordiam corporalium damnabuntur: cum nemo ad illa teneatur, nisi in extrema & gravi necessitate, qua rarius occurrit, ut hunc vel illam in particulari graviter obliget. Nec refert quod Dominus Matth. 25. formam judicii universalis describens, rationemque damnationis impiorum exponens, meminerit potius operum misericordiam, quam aliorum. Id enim fecit ut homines, præsertim plebeios, qui ad majora & spiritualia parum sunt comparati, in hac vita ad ea excutaret. Hec autem ratio cessat in extremo judicio: tunc enim homines non erunt amplius ad opera misericordiam excitandi. Quod profecto non est argumentum urgentissimum solvere, sed eludere, prout infra videbitur.*

Non solus tamen Lessius in ea est opinione, sed & Valquez, utpote qui imprimis obligationem dandi eleemosynam ex iuperfluis vix non penitus sustulit, dum opusc. de eleemos. c. 1. n. 27. & c. 4. n. 14. sic statuit: *Laici possunt de bonis patrimonialibus servare ad usum suum, vel consan-*